

Kvalitetsvurdering af Fiskeri- og Søfartsmuseet 2023

Indholdsfortegnelse

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering	2
Kvalitetsvurdering af Fiskeri- og Søfartsmuseet i 2014	2
Fakta om Fiskeri- og Søfartsmuseet	4
Kvalitetsvurderingens fokusområder	5
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse	5
Ressourcegrundlag	7
Forskning	9
Formidling	10
Samlingsvaretagelse	13
Baggrund	16
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Fiskeri- og Søfartsmuseet	16
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	17

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Fiskeri- og Søfartsmuseets opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Slots- og Kulturstyrelsen konstaterer, at museet har fulgt op på nogle af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2014:

- Museet arbejder ud fra ny strategi for museets samlede virksomhed i perioden 2022-2026, hvor der sættes et overordnet mål om et nationalt udsyn. Strategien indeholder desuden strategiske mål for bl.a. kommunikation, formidling, erhvervspartnerskaber og turisme, men den er ikke sat i relation til museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold, og der er ikke en klar forbindelse mellem de museumsfaglige opgaver.
- Det udestår at opdatere museets vedtægtsbestemte ansvarsområde emnemæssigt og geografisk. Det kan med fordel fokuseres med henblik på at fokusere den museumsfaglige opgavevaretagelse og museets resourcer.
- Museet har et bæredygtigt ressourcegrundlag med væsentlig opbakning fra Esbjerg Kommune bl.a. i form af økonomisk støtte til bæredygtig bygningsudvikling.
- Det udestår at ændre sammensætningen af museets bestyrelse i forhold til størrelse, professionelle kompetencer og ligestilling.
- Museet forsker efter det almene forskningsbegreb, men der er sket et fald i museets forskningsproduktion, og der er en begrænset forskningspublicering inden for museets kulturhistoriske ansvarsområde.
- Museet har videreudviklet sin formidling og har bl.a. åbnet en ny udstilling med moderne formidlingsgreb, men det udestår at udarbejde en strategi for den samlede formidlingsindsats, som sættes i relation til museets overordnede strategi.
- Det er fortsat en afgørende udfordring for museet at sikre tilstrækkelig magasinplads til sin samling på længere sigt, så museet kan udvikle sin samling aktivt, ligesom det fortsat udestår at sikre finansiering til realisering af museets planlagte bygningsrenovering og ombygning af museets bygningskompleks.

Kvalitetsvurdering af Fiskeri- og Søfartsmuseet i 2014

Fiskeri- og Søfartsmuseet blev kvalitetsvurderet af Slots- og Kulturstyrelsen i 2014 til karakteren meget tilfredsstillende. Styrelsen konstaterede bl.a. følgende i rapporten fra 2014:

- Museet arbejder målrettet efter en overordnet strategi om trinvis udbygning af museets fysiske rammer og en kvalificering af museets forskning og formidling. Museet har defineret en klar og sammenhængende tværfaglig profil for sin virksomhed under hovedtemaet ”Mennesket og havet” og varetager de museale

opgaver på et højt niveau med væsentlige og mangfoldige samarbejdsrelationer i ind- og udland - såvel på det kulturhistoriske som naturhistoriske område.

- Museet blev anbefalet at opdatere og revidere sine vedtægter, så de afspejler gældende lovgivning, og at tydeliggøre ansvarsområdets tidsmæssige, emnemæssige og geografiske dimension og på den baggrund udarbejde en sammenhængende beskrivelse af museets mission, faglige profil og strategiske målsætninger.
- Museet har et bæredygtigt ressourcegrundlag – både hvad angår økonomi, personale og fysiske rammer – med væsentlig opbakning fra Esbjerg Kommune.
- Museet skal til stadighed overveje sammensætningen af museets bestyrelse i forhold til størrelse, professionelle kompetencer og ligestilling.
- Forskningen bygger på et mangeårigt formaliseret forskningssamarbejde med Syddansk Universitet, og formidlingen er omfattende og varieret, men museet bør udarbejde en strategi for den samlede formidlingsindsats, som sættes i relation til museets overordnede strategi.
- Museet har god praksis for samlingsvaretagelsen, men der er udfordringer, hvad angår bevaringsforhold. Udfordringen for museet er at sikre tilstrækkelig magasinplads til sin samling på længere sigt, samt finansiering og realisering af museets planlagte udbygning og udvikling.

[Kvalitetsvurderingsrapporten fra 2014 kan læses her.](#)

Fakta om Fiskeri- og Søfartsmuseet

Fiskeri- og Søfartsmuseet er et statsanerkendt museum med landsdækkende ansvar for nyere tids kultur- og naturhistorie.

Fiskeri- og Søfartsmuseet er en selvejende institution. Esbjerg Kommune er museets offentlige hovedtilskudsyder.

Fiskeri- og Søfartsmuseet har et arkiv, som er en integreret del af museet. Arkivet understøtter museets faglige arbejde, men arkivalierne er ikke en del af museets samling, og er dermed ikke omfattet af museumslovens bestemmelser. Arkivets opgavevaretagelse indgår derfor ikke i kvalitetsvurderingen.

Museet omfatter ét besøgssted.

Nøgletal for museet 2021 (delvist nedlukket pga. covid-19):

- Museets samlede omsætning var på 25,2 mio. kr.
- Museet rådede over 21,9 fastansatte årsværk, heraf 4,8 videnskabelige årsværk.
- Museet havde 81.544 brugere (2019: 106.965).

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

- Museets vedtægter er senest revideret i 2018. Museets vedtægtsbestemte ansvarsområde er senest opdateret i 2007. Museets tidsmæssige ansvarsområde er nyere tid. Museets kulturhistoriske ansvarsområde er det danske fiskerierhverv i alle dets former, dets kulturhistorie og social- og erhvervsstruktur inden for kystkulturens alsidige udnyttelse af kystens og havets ressourcer, den historiske udvikling af den offshore-baserede udnyttelse af naturens ressourcer samt alle aspekter af søfarten centreret omkring de vestjyske havne og farvande, herunder Vadehavsregionen og Nordsøen. Museets naturhistoriske ansvarsområde er det danske havmiljø og sammenhænge mellem havets organismer og de menneskelige aktiviteter, især fiskeriet og offshore-aktiviteter. Særlige arbejdsfelter er Vadehavets naturforhold og havpattedyr i danske farvande. Hvor der ikke er angivet en geografisk afgrænsning er ansvarsområdet nationalt. Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, at der er tale om et emnemæssigt og geografisk bredt ansvarsområde.
- Museet har udarbejdet en overordnet og ambitiøs strategi: Strategi 2022-2026. Den indeholder et strategisk grundlag med en vision og mission samt strategiske mål for bl.a. kommunikation og formidling og undervisning, erhvervspartnerkaber, turisme og bygningsudvikling. Strategien er godkendt af museets bestyrelse om end dele af indholdet indikerer, at den foreligger i et udkast. Som supplement til den overordnede strategi har museet udarbejdet et udkast til en forskningsstrategi (2022-2026), en samlingsstrategi (2022-2026) samt en tidslinje for implementering af de strategiske mål. Museet laver årlige handleplaner på de strategiske mål, som skaber sammenhæng mellem implementering af museets mål og dets organisation og ressourcer.
- Et af strategiens store udviklingsmål er museets plan om en gennemgribende bygningsrenovering og ombygning af museets bygningskompleks.
- Museet har ikke udarbejdet en prioriteret fondsstrategi til realisering af museets strategiplan for perioden 2022-2026.
- Museet har tilknyttet et saltvandsakvarium og et sælarium, som er et godkendt zoologisk anlæg og under årligt tilsyn af Fødevarestyrelsen. Dertil er museet medlem af DAZA (Danish Association of Zoos and Aquaria) og skal leve op til krav for pasning af dyrene, avlssamarbejde, udveksling af dyr, formidling og undervisning, videnskabeligt arbejde og naturbevarelse.
- Museet har et velfungerende samarbejde med Esbjerg Kommune, der betegner museet som en velfungerende og veldrevet institution. Museet og kommunen har en løbende og udviklingsorienteret dialog, og samarbejdet er formaliseret i en samarbejdsaftale fra 2021, som tager afsæt i kommunens kulturpolitik 2019. Esbjerg Kommune har udarbejdet en ny kulturpolitik i 2022.

b. Organisation

- Museets organisation er samlet på én adresse. Medarbejderne er organiseret i enhederne: Forskning, Formidling og Samling, Drift og Akvarie samt Publikum og Service. Dertil nedsættes der tværgående arbejdsgrupper til løsning af specifikke opgaver.
- Museet har en museumsforening med 430 medlemmer.
- Museet har tilknyttet ca. 45 frivillige.

c. Ledelse

- Museets bestyrelse består af 12 medlemmer. I henhold til museets vedtægter udpeges fire medlemmer af museumsforeningens bestyrelse blandt bestyrelsens medlemmer, et medlem udpeges af et naturhistorisk museum eller naturfagligt universitet, to medlemmer udpeges af Esbjerg Byråd blandt byrådets medlemmer, et medlem udpeges af Danmarks Fiskeriforening, et medlem udpeges af Olie Gas Danmark, et medlem udpeges af Maritime Development Center (MDC), et medlem vælges af museets medarbejdere som medarbejderrepræsentant med stemmeret og et medlem indstilles af formanden og næstformanden til bestyrelsens godkendelse. Dette medlem udpeges på baggrund af kompetencer i forhold til bestyrelsens fokus for den kommende periode. Vedtægterne beskriver ikke, hvilke kompetencer de øvrige medlemmer skal besidde. Bestyrelsesmedlemmerne er udpeget for to år ad gangen med undtagelse af medlemmer udpeget af Esbjerg Kommune, de sidder i valgperioden.
- Bestyrelsen har ansvar for museets drift. Den består i øjeblikket af én kvinde og 11 mænd med en gennemsnitsalder på 56 år. For nuværende er to af bestyrelsens medlemmer udpeget på baggrund af særlige professionelle kompetencer til at drive og udvikle museet.
- Bestyrelsen gennemgår løbende museets arbejdsgrundlag og evaluerer fremdriften i museets strategi, mål og planer, men den evaluerer ikke sin egen indsats eller samarbejdet med den daglige leder, og museets leder oplyser, at der er ikke en klar opgave- og ansvarsfordeling mellem bestyrelse og den daglige leder.
- Museet oplyser, at bestyrelsen ikke er tilstrækkelig uafhængig af særinteresser og ikke vurderer, om den har de nødvendige kompetencer til at drive et museum professionelt. Dette er en udfordring for museets daglige drift og udvikling.
- Bestyrelsen sikrer, at oplysninger med relevans for offentligheden er tilgængelige på museets hjemmeside.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har udarbejdet en overordnet strategi og tidslinje for museets samlede virksomhed for perioden 2022-2026 samt faglige strategier for forskning og samlingsvaretagelse.
- at museet udarbejder årlige handleplaner til implementering af de strategiske mål.
- at museet har et velfungerende og formaliseret samarbejde med Esbjerg Kommune.
- at bestyrelsen sikrer, at oplysninger med relevans for offentligheden er tilgængelige på museets hjemmeside.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at dele af indholdet i museets Strategi 2022-2026 indikerer, at den foreligger i et udkast, og at forskningsstrategien foreligger i et udkast, selvom de har haft virkning siden 2022.
- at museet ikke har udarbejdet en prioriteret fondsstrategi til realisering af museets strategiplan for perioden 2022-2026.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museet har et bredt ansvarsområde, som ikke er blevet fokuseret siden seneste kvalitetsvurdering.
- at den kønsmæssige sammensætning i museets bestyrelse ikke afspejler det omgivende samfund, samt at museets bestyrelse ikke er uafhængig af særinteresser og ikke vurderer løbende, om den har de nødvendige kompetencer til at drive et museum professionelt, selvom det vurderes at være en udfordring for museets drift og udvikling og blev påpeget i forbindelse med seneste kvalitetsvurdering.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet skærper sin profil og fokuserer sit ansvarsområde samt tilpasser Strategi 2022-2026 og de faglige strategier i overensstemmelse hermed.
- at museet prioriterer at tilrette Strategi 2022-2026, så dele af indholdet ikke indikerer, at den foreligger i udkast og færdiggør forskningsstrategi 2022-2026 samt udarbejder en prioriteret fondsstrategi til realisering af strategiplanen.
- at museets bestyrelse gennemgår Kulturministeriets anbefalinger til God ledelse i selvejende institutioner og evaluerer sin egen indsats og samarbejdet med den daglige leder. Bestyrelsen bør overveje at lade en ekstern konsulent forestå evalueringen.
- at museets bestyrelse, med udgangspunkt i Kulturministeriets anbefalinger, drøfter bestyrelsessammensætningen i relation til kønsmæssig ligestilling, uafhængighed af særinteresser samt professionelle kompetencer til at drive og udvikle museet. Bestyrelsen kan med fordel overveje at udarbejde en kompetenceprofil.

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

- Museets samlede indtægter i 2021 var på 25,2 mio. kr. Indtægterne fordeler sig således:
 - Tilskud fra staten: 7 mio. kr.
 - Tilskud fra kommune: 7,1 mio. kr.
 - Ikke-offentlige tilskud: 0,5 mio. kr.
 - Egenindtjening: 10,6 mio. kr.

- I det statslige tilskud indgår det ordinære driftstilskud til museet og 2,3 mio. kr. i covid-19 hjælpepakker og øvrige projekttilskud.
- Esbjerg Kommune dækker museets udgifter til husleje, strøm, vand og varme, hvilket var 3,4 mio. kr. i 2021. Disse er indregnet i det kommunale tilskud.
- Museet har et begrænset ikke-offentligt tilskud. Museet oplyser, at der ikke har været tradition for at søge fondsmidler under den tidligere leder. Denne prioritering er ændret med ansættelse af den siddende leder i 2021, og det er bl.a. lykkedes museet at rejse 4,5 mio. kr. til en ny udstilling i 2022.
- Museets økonomi er baseret på en høj grad af egenindtjening, hvorfor den er følsom over for ændringer i turisme- og forbrugsmønstre i samfundet. Museet arbejder strategisk med denne udfordring og vurderer løbende, om museet har en passende egenkapital til at imødegå uforudsete ændringer i forbrugsmønstrene.

b. Medarbejdere

- Museet rådede i 2021 over 21,9 fastansatte årsværk, heraf 4,8 videnskabelige årsværk – 2 med ph.d.-grad. 2,3 årsværk udgjordes af fleksjobs og der var 0,9 ansatte i tidsbegrænsede stillinger.
- Det anslås, at arbejde svarende til ca. 1,2 årsværk udføres af museets frivillige.
- Museet sikrer, at personalet samlet set besidder de nødvendige kompetencer og sikrer løbende kompetenceudvikling.

c. Bygninger

- Museet har ét samlet byggekompleks, som indeholder udstillinger, akvarie, sælarie, vadehavspavillon, magasiner, kontorer, værksteder og frilandsområdet Friland. Derudover har museet lejet et mindre magasin i Esbjerg by og formidler på museets egen sejlede kutter.
- Museets bygningsmasse trænger fortsat til en modernisering og renovation. Museet har et ambitiøst strategisk mål om en renovering af den eksisterende bygningsmasse samt et nybyggeri i forbindelse hermed. Museet er i samarbejde med Esbjerg Kommune i dialog med nationale fonde og forventer start på forprojektet i 2023. Museet anslår, at projektet koster ca. 170 mio. kr. Esbjerg Kommune har allokeret 50 mio. kr. dertil under forudsætning af, at museet rejser den resterende fondsfinansiering.
- Museet afsøger desuden mulighederne for et fællesmagasin med de øvrige statsanerkendte museer i Esbjerg Kommune. Kommunen har bevilliget 10 mio. kr. til projektet.
- Museet får årligt udarbejdet en rapport over bevaringstilstanden af bygninger, fartøjer og genstande på frilandsområdet. Museet har i den forbindelse udarbejdet en drifts- og renoveringsplan for området i perioden 2022-2023. Esbjerg Kommune er ansvarlig for vedligehold af den øvrige bygningsmasse, som derfor indgår i den kommunale vedligeholdelsesplan.
- I 2021 udgjorde museets udgifter til bygningsdrift og –vedligehold 13,2 % af museets samlede udgifter.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet har et bæredygtigt økonomisk ressourcegrundlag og et velfungerende samarbejde med Esbjerg Kommune om museets udvikling, herunder at kommunen yder væsentlige tilskud til museets drift og udvikling.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har opprioriteret ikke-offentlige tilskud og har formået at rejse 4,5 mio. kr. i 2022.
- at museet har igangsat et projekt, som skal sikre en bæredygtig bygningsudvikling samt et fællesmagasin-projekt med de øvrige statsanerkendte museer i Esbjerg Kommune.
- at museet årligt får udarbejdet en rapport over bevaringstilstanden på Friland og i den forbindelse har udarbejdet en drifts- og renoveringsplan.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet prioriterer at færdiggøre sin bæredygtige bygningsudvikling samt etableringen af et fællesmagasin med henblik på en langsigtet løsning på museets bygningsmæssige udfordringer.

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

- Museet har udarbejdet et udkast til en forskningsstrategi for perioden 2022-2026. Den er sat i relation til museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold og sætter i nogen grad mål for forskningsindsatsen, men den beskriver ikke niveau og publiceringskanaler samt udvikling i museets forskning. Den beskriver i begrænset omfang forskningens betydning for og sammenhæng med den øvrige faglige opgavevaretagelse, og hvordan forskningen relaterer sig til museets ansvarsområde.
- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af museets forskning har museet indsendt en oversigt over sine forskningspublikationer for perioden 2019-2022. I perioden har museet publiceret fem fagfællebedømte kulturhistoriske artikler i nationale tidsskrifter, én af disse omhandler museets forholdsvist brede ansvarsområde. Museet har desuden produceret to upublicerede, fagfællebedømte kulturhistoriske artikler. Inden for naturhistorie har museet produceret syv fagfællebedømte forskningspublikationer, som er publiceret i både nationale og internationale tidsskrifter. Museet har desuden bidraget til en række videnskabelige rapporter og artikler, som ikke er fagfællebedømte.
- Museet har i 2021 opsagt sit samarbejde med Center for Maritim Erhvervshistorie, fordi centrets fokus blev rettet mod mere generel erhvervshistorie. Fra 2023 samarbejder museet med Center for Vadehavsforskning på Aarhus Universitet, som bidrager med viden der kan understøtte en bæredygtig forvaltning

af naturressourcerne i Vadehavet. Der er endnu ikke indgået en formaliseret samarbejdsaftale. Derudover samarbejder museet med Sydvestjyske Museer om forskningsprojektet ”Dansk fiskerihistorie”.

- Museet evaluerer systematisk sine forskningsprojekter med henblik på at vurdere, om de ressourcer museet bruger på forskning står i et rimeligt forhold til udbyttet.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har lavet et udkast til en forskningsstrategi for perioden 2022-2026, som er sat i relation til museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold.
- at museet forsker i henhold til det almene forskningsbegreb.
- at museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets udkast til forskningsstrategi hverken beskriver niveau og publiceringskanaler samt udvikling i museets forskning eller forskningens relation til museets samlede ansvarsområde og sammenhæng med den øvrige faglige opgavevaretagelse.
- at der siden sidste kvalitetsvurdering er sket et markant fald i museets forskningspublikationer, og at dele af forskningsproduktionen ligger uden for museets ansvarsområde.
- at museet inden for den seneste 4-årige periode ikke har forsket i store dele af sit ansvarsområde.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet færdiggør sin forskningsstrategi for perioden 2022-2026, hvori der sættes faglige mål for den samlede forskningsindsats og sætter disse i relation til museets overordnede strategi, øvrige museumsfaglige opgavevaretagelse samt ansvarsområde, således at det fremgår, hvordan museet over tid vil forske inden for hele sit ansvarsområde.
- at museet sikrer, at en større del af forskningsproduktionen bliver fagfællebedømt, eller at der afsættes flere ressourcer til forskningen med henblik på at få en rimeligt forskningsproduktion inden for museets samlede ansvarsområde.
- at museet prioriterer og styrker sit netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner, herunder at museet udarbejder en samarbejdsaftale med Center for Vadehavsforskning.

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

a. Formidling

- Museet har ikke en særskilt strategi for formidling, men i Strategi 2022-2026 sættes en række mål for museets formidling. I strategiperioden vil museet bl.a. gøre Fiskeri- og Søfartsmuseet kendt og relevant for alle danske borgere og vise udstillinger af høj kvalitet med fokus på gæsten og gentænke hele sin skoletjeneste. Museets vil desuden arbejde på at blive det naturlige samlingssted for kommunens borgere i forbindelse med samtaler om havet og havets liv.
- Museet udstiller i Danmarkshallen og Offshorehallen. I Danmarkshallen er udstillingen: ”Danmarks vildeste fiskereventyr”, som er produceret i 2018 under museets tidligere leder. 76 tidligere fiskeskippere har bidraget til udstillingens indhold. Udstillingen fremstår traditionel med tekstplancher, fotografiske portrætter, relativt få genstande og uden brugerinddragende aktiviteter. I Offshorehallen har museet i 2023 åbnet særudstillingen ”Havets mysterier”, som handler om livet under overfladen, og de fortællinger som havets verden har givet liv til gennem tiderne. Udstillingen indeholder moderne, varierede formidlingsgreb og skaber stemning gennem lys, lyd og AV.
- I museets saltvandsakvarium og sælarium fremstår formidlingen traditionel og uden brugerinddragelse. I museets sælarium er der fodringer to gange dagligt, hvor publikum kan tilegne sig viden om sælerne fra museets formidlere. Museet har i den kommende strategiperiode fokus på at omstille museet akvarium og sælarium fra underholdning til generel havdannelse.
- På museets udendørsareal findes Friland, hvor man kan se historiske kystfiskerlejre, småhavne og træskibsværfter. Friland er opdelt i tre temaer og miljøer: Stranden er en maritim legeplads for børn, klitten formidler 1800-tallets fiskeri på Vestkysten og havnen er en rekonstruktion af Esbjerg Havn i 1910-1970. Her kan brugerne opleve de arbejdende værksteder, hvor museets ca. 45 frivillige bidrager til formidlingen.
- Museet formidler desuden på sin fiskekutter E.1 ”Claus Sørensen” som sejler i sommerhalvåret. På turen formidles Vadehavets dyreliv, søfart og energiproduktion.
- I 2021 havde museet 29 arrangementer uden for museet og 19 arrangementer på museet.
- Museet råder over seks medarbejdere med kompetencegivende uddannelse inden for formidling og undervisning.
- Museet inddrager brugerne i udviklingen af sin formidling og evaluerer systematisk sine udstillinger og undervisningstilbud bl.a. gennem en spørgeskemaundersøgelse om museets nye udstilling ”Havets mysterier”, hvor brugerne skal svare på spørgsmål om tilfredsheden, graden af interaktivitet, sværhedsgraden i teksterne mv. Denne feedback skal indgå i museets kommende særudstillinger.
- Museet spiller desuden aktiv rolle i de lokale medier med debatindlæg om museets generelle udvikling og identitet.

b. Undervisning

- Museet arbejder i øjeblikket på at omlægge sit formidlingsunivers og udvikler nye undervisningstilbud. Derfor har det prioriteret, at det ikke afvikler undervisningsaktiviteter i en periode. Det er dog et strategisk mål, at skoletjenesten skal gentænkes, så den kan blive et interessant og attraktivt tilbud til grundskoler, ungdomsuddannelser og andre uddannelser. Museet oplyser, at dette arbejde igangsættes i 2023.
- Museet angiver, at det i 2021 har undervist 10 hold fra daginstitutioner, 51 hold fra grundskolen, 7 hold fra ungdomsuddannelser og 13 hold fra andre uddannelser. 2 har modtaget individuel vejledning.

- Museet har et undervisningstilbud ”Plastik på stranden” på Skoletjensten.dk. Tilbuddet er til udkolning og ungdomsuddannelser og koordineret med Fælles Mål.

c. Brugere

- I 2022 havde museet 125.566 besøgende, hvilket er et højere niveau end tiden før covid-19.
- Museets hjemmeside havde 78.999 besøgende i 2021. På Facebook og Instagram havde museet henholdsvis ca. 10.000 og 1.800 følgere.
- Museet deltager i Den nationale brugerundersøgelse. Undersøgelsen fra 2021 viser, at tilfredsheden er på 8,8, hvilket er en smule over landsgennemsnittet (8,6). Museet scorer højere end landsgennemsnittet for brugeroplevelse for børn (9,1) (1,2 over landsgennemsnittet) og muligheden for at deltage aktivt (8,3) (1,1 over landsgennemsnittet). 86% af museets brugere kommer fra Danmark og 13% kommer fra Europa, hvilket er 4 procentpoint over landsgennemsnittet.
- Museet anvender resultatet af Den nationale brugerundersøgelse i udviklingen af sin formidling og har dertil udarbejdet en annonceringsstrategi i samarbejde med Destination Vadehavskysten for at tiltrække en større andel af ikke-lokale gæster.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet har sat mål for en ny udstillingsprofil og i gangsat en udvikling af museets udstillinger med henblik på at skabe en bredere geografisk relevans.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har en mangfoldig og varieret formidling rettet mod forskellige målgrupper og systematisk evaluerer sin formidling.
- at museet spiller en aktiv rolle i lokale medier med debatindlæg om museets udvikling og identitet.
- at museet anvender resultaterne af Den nationale brugerundersøgelse og har udarbejdet en annonceringsstrategi med en ekstern samarbejdspartner.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet ikke har udarbejdet en særskilt strategi for formidling, som sikrer niveau og udvikling i museets formidling.
- at museet har få arrangementer på og uden for museet.
- at museet har et begrænset antal undervisningstilbud og har nedprioriteret sin skoletjeneste i en periode.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet udarbejder en formidlingsstrategi med henblik på at sikre niveau og udvikling i museets formidling. Formidlingsstrategien bør sættes i relation til museets overordnede strategi samt afspejler formidlingsindsatsens relation til den øvrige faglige opgavevaretagelse og museets organisatoriske og ressourcemæssige forhold.

- at museet prioriterer at lave flere arrangementer for den bredere offentlighed.
- at museet prioriterer udvikling af undervisningstilbud og afholdelse af skoletjenesteaktiviteter.

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

- Museets samling omfatter 17.117 inventarnumre. Tilvæksten i 2021 var på 16 inventarnumre.
- Museet har ikke foretaget en samlingsgennemgang siden 2012 og udskiller kun i begrænset omfang.
- Museet har en kortfattet samlingsstrategi, som gør status på museets tidligere praksis og som i nogen grad sætter retning for samlingsarbejdet. Museet har ikke en indsamlingspolitik og indsamler ikke aktivt på grund af manglede magasinkapacitet.

b. Registrering & Indberetning

Museet er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til det centrale kulturarvsregistre: SARA. Registreringen skal ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data nationalt og internationalt.

- Museets kulturhistoriske samling er fuldt registreret og indberettet til SARA.
- 60% af den naturhistoriske samling er registreret i Specify, som er de naturhistoriske museers database for biologiske præparater. De naturhistoriske museer er ikke forpligtet af museumsloven til at indberette til Specify, men museet planlægger at afslutte indberetningen i 2026.
- Museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejde om registreringsarbejdet og udviklingen heraf.
- Museet har udarbejdet retningslinjer for sit registreringsarbejde, herunder dokumentation for museets registreringspraksis og –historik, men museets registreringshåndbog er ikke opdateret. Museet angiver en museumsfaglig begrundelse for indsamlingen som en del af registreringen, og museet råder over personale med relevant registreringskompetence, der også indgår i relevant fagligt netværk om samlingsarbejdet.

c. Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

- Museet fører systematisk konserveringsfagligt tilsyn med hele samlingen, men ikke med uddeponerede genstande. Museet har pt. 80 uddeponerede genstande, hvor hovedparten befinder sig på danske museer, kulturinstitutioner og foreninger. Enkelte er i Norge og Grønland.

- 91 % af museets samling er i hhv. formidlingseget (51 %) og stabiliseret (40 %) tilstand, og 9% er i hhv. behandlingskrævende (4 %) og svært skadet (5 %) tilstand.
- Museet har ikke udarbejdet en langsigtet, prioriteret bevaringsplan for den præventive og udbedrende bevaring af samlingen.
- Der er opsat tyverialarmer og brandalarmer med automatisk signaloverførsel, men de dækker ikke hele samlingen. Museet fører regelmæssigt tilsyn med udstyr til brandbekæmpelse og gennemfører årlige brandøvelser. Museet har skriftlige retningslinjer for opsyn i udstillingerne samt en beredskabsplan, herunder en værdiredningsplan.
- Museet har til brug for Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering fået udarbejdet en ekstern konserveringsfaglig udtalelse om bevaringsforholdene på museets besøgssteder og magasiner. Den konserveringsfaglige udtalelse konstaterer, at museet samlet varetager bevaringsopgaven godt, men på en række områder er museets bevaringsforhold udfordret. I udstillingerne er der udfordringer med luftfugtighed, lys og klimaet monitoreres ikke løbende. Dertil kommer utætheder i taget på hovedudstillingsbygningen. De største magasiner er overfyldte, hvilket medfører risiko for skader på genstande og vanskeliggør rengøring og øger risikoen for skadedyr, om end der er løbende monitorering af skadedyr på alle museets lokaliteter. Der er vandbærende rør og faldstammer i alle magasiner i hovedbygningen, hvilket trods lækagealarmering øger risikoen for vandskader. I enkelte magasinerne er der udfordringer med lysniveaue.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museets kulturhistoriske samling er fuldt indberettet og registreret i SARA.

Det er tilfredsstillende:

- at museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejde om registreringsarbejdet.
- at museet fører systematisk konserveringsfagligt tilsyn med hele samlingen.
- at museets samling er i en relativt god bevaringstilstand.
- at museet har udarbejdet en beredskabs- og værdiredningsplan.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet ikke har en nedskrevet indsamlingspolitik for sit samlede ansvarsområde.
- at museet ikke fører tilsyn med uddeponerede genstande.
- at museet ikke har en langsigtet prioriteret plan for den præventive og udbedrende bevaring af samlingen.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at 40 % af museets naturhistoriske samling ikke er registreret.
- at museets magasiner er overfyldte, og at museet på den baggrund ikke har en aktiv indsamling.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet udarbejder en indsamlingspolitik med henblik på en restriktiv, men aktiv og faglig reflekteret indsamling, som sættes i relation til museets overordnede strategi og den øvrige faglige opgavevaretagelse.
- at museet på baggrund af en fokusering af sin faglige profil og en skærpelse af sit ansvarsområde foretager en samlingsgennemgang med henblik på udskillelse af genstande uden forsknings- og formidlingsmæssig relevans for ansvarsområdet.
- at museet prioriterer at registrere hele sin naturhistoriske samling.
- at museet arbejder med udvikling af sin samling gennem en aktiv indsamling og at museet prioriteret at arbejde mod en langsigtet løsning på museets magasinforhold.
- at museet følger op på anbefalingerne i den konserveringsfaglige udtalelse.
- at museet udarbejder en langsigtet prioriteret plan for den præventive og udbedrende bevaring af samlingen.

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Fiskeri- og Søfartsmuseet

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 07.02.2023

Tilstede var:

Fra museet:

Bestyrelsesformand Jakob Lose

Museumsleder Merete Jankowski

Publikumschef Lotte Pedersen

Drifts- og økonomichef Lisbet Drangsfeldt

Udstillingschef Joakim Engel

Fra Esbjerg Kommune:

Kulturchef Ulla Visbech

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Museumskonsulent Amalie Albrechtsen

Chefkonsulent Berit Fruelund Kjærside

I forbindelse med besøget blev museets udstillinger, magasiner, administrationslokaler mv. besigtiget.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste to årtier er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)

Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)

Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)

Internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)

Den nationale brugerundersøgelse (Kulturstyrelsen, 2009-)

God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)

Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)

Danske museer i tal 2013-2017 (Kulturministeriet, 2019)

Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens [hjemmeside](#).

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskuds-ydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen.

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.